

ПРОБЛЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шевченко Олена Миколаївна

канд. пед. наук, доцент кафедри

українознавства та гуманітарної підготовки

Полтавський державний медичний університет, Україна

Shevchenko.36028@gmail.com

Лещенко Тетяна Олександрівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

українознавства та гуманітарної підготовки

Полтавський державний медичний університет, Україна

tetyana.57@ukr.net

Вступ. / Introductions. На сучасному етапі розвитку України суттєвим є вдосконалення системи традиційного вузівського навчання, а оцінювання – потужним педагогічним засобом. Оцінювання виконує цілий ряд функцій: контролюючу, навчальну, діагностико-коригуючу, стимулюючо-мотиваційну, розвивальну, виховну та функцію управління процесом навчання. У контексті акцентування особистісно-орієнтованого навчання відбуваються зміни в теорії і практиці оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Вітчизняні та зарубіжні науковці О. Бойцова, В. Вембер, Г. Войтків, С. Волошинов, С. Дубовик, Д. Жилін, О. Локшина, О. Шевченко, П. Блек, К. Кетлін, Б. Коуві, Дж. Макміллан та ін. досліджують питання оцінювання та його впливу на процес навчання [1; 2; 5].

Мета / Aim статті полягає у висвітленні питання щодо застосування системи формуального оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, у порівнянні традиційного й формуального оцінювання.

Результати та обговорення. / Results and discussion. Проблема застосування сумативного (підсумкового) і формуального оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти була та залишається предметом

вивчення та теоретичного обґрунтування у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. Термін формувальне оцінювання запроваджено у 1998 році англійськими вченими П. Блеком та Д. Вільямом. Цей вид оцінювання є засобом управління якістю освітніх досягнень здобувачів вищої освіти [3; 4].

Формувальне оцінювання – це оцінювання для навчання; оцінювання в процесі навчання; оцінювання, що допомагає вчитися; оцінювання з метою його корегування.

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання прогресу здобувачів освіти, що дає змогу викладачам визначати потреби студентів, адаптуючи до них процес навчання; здобувачам освіти усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати за допомогою викладача подальші кроки у навчанні

Формувальне оцінювання дає змогу зрозуміти: Як далеко просунулися здобувачі освіти, в якому напрямку їм потрібно рухатися далі, у який спосіб це зробити краще? Сумативне та формувальне оцінювання не виключають одне одного, а лише доповнюють.

Формувальне оцінювання, яке ще називають оцінюванням для навчання, відповідає вимогам сучасного суспільства і враховує індивідуальні здібності здобувачів освіти. Наведемо порівняльну таблицю формувального оцінювання і традиційного, яку було представлено У. Блендей, методистом Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПРОТИ ТРАДИЦІЙНОГО

	Традиційне оцінювання (підсумкове, сумативне)	Формувальне оцінювання
Мета	Оцінити рівень навчальних досягнень здобувачів освіти (оцінити якість)	Оптимізація навчального процесу для розвитку особистості здобувача освіти (підвищити якість)
Хто оцінює	Викладач	Викладач, самооцінювання, взаємооцінювання
Що оцінюється	Результат навчання	Процес навчання

Порівнюється	З іншими здобувачами освіти	З попередніми досягненнями здобувача освіти
Пріоритет	Оцінки	Учіння
Тип взаємодії у групі	Конкуренція (змушує здобувачів освіти конкурувати між собою)	Співпраця, співтворчість (допомагає здобувачам освіти вчитися один в одного)
Мотивація	Знижується	Підвищується
Критерії	Не чіткі	Чіткі, прозорі

Звертаємо вашу увагу, що формувальне оцінювання це не оцінка, а механізм формування навчального процесу; це інструмент підтримки, а не контролю; відбувається під час навчання і є його частиною; оцінює процес навчання; завжди є позитивним; індивідуалізоване; забезпечує зворотний зв'язок, який допомагає зрозуміти наступні кроки в навчанні; усвідомлення самим здобувачем освіти дистанції між тим, чого він хоче досягти, і тим, де він знаходиться в даний момент; планування того, що здобувач освіти повинен зробити, щоб цю дистанцію скоротити; зміцнює впевненість у тому, що можна поліпшити результати.

Під формувальним оцінюванням ми розуміємо зворотний зв'язок, який здобувач освіти регулярно отримує впродовж проходження курсу. Мета формувального оцінювання – дати здобувачеві освіти та викладачеві інформацію про поточний рівень навчальних досягнень та шляхи їх покращення [6, с. 101].

Ми переконані, що застосування формувального оцінювання у навчанні сприяє коригуванню діяльності викладача та здобувача вищої освіти у навчальному процесі [7, с. 256]. Коригування діяльності передбачає постановку викладачем завдань для підвищення результатів навчання, дає змогу викладачу відстежувати процес прогресу здобувача освіти у досягненні цілей навчання та допомагає викладачу скоригувати процес навчання на ранньому етапі, а здобувачу освіти усвідомити більший ступінь відповідальності за своє навчання.

Результати формувального оцінювання: відслідковується динаміка розвитку здобувача освіти на всіх етапах навчання; забезпечуються найбільш комфортні умови для кожного здобувача освіти; формується адекватна самооцінка здобувача освіти; підвищується мотивація до навчання; формуються навички самостійного оцінювання [10, с. 14].

Важливо, щоб формувальне оцінювання було пов'язаним із результатами навчання; містило коментарі щодо конкретних характеристик виконаного завдання; пропонувало подальші кроки; було своєчасним (із достатнім проміжком часу на опрацювання коментарів до виконаної частини завдання) [11, с. 139].

Висновки. / Conclusions. Таким чином, можна стверджувати, що формувальне оцінювання – це складова навчального процесу. Воно передбачає процес цілеспрямованого формування результату протягом навчання у найбільш сприятливих умовах для навчання здобувачів вищої освіти і досягнення найвищих результатів; триває увесь період навчання; включає самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання викладачем; демократичністю; багатоаспектністю. Застосування формувального оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти підвищить їх мотивацію і рівень засвоєння навчальних дисциплін, сприятиме досягненню поставлених цілей.

Література:

1. Волошинов, С., Сокол, І., Тригуб, С. (2015). Оцінка результатів навчання студентів. Науковий вісник Херсонської державної морської академії, (1), 108–115.
2. Локшина, О. (2009). Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського союзу. Порівняльно-педагогічні студії. (2), 107–113.
3. Cowie, B. Bell, B. (1999). A Mode of Formative Assessment in Science Education. Assessment in Education: Principles, Policy and Practice. (Vol. 6, No. 1), 101–116.

4. Black, P. (2000). *Formative Assessment and Curriculum Consequences*. Scott, D. (Editor). *Curriculum and Assessment*. Westport: Greenwood Publishing Group, Incorporated, 7–24.

5. Бойцова, О. (2014). Формулююче оцінювання навчальних результатів учнів в сучасній школі. *Особистість і освіта*. (1(38)), 171–175.

6. Глобіна, Л., Козуб, Г., Шевченко О. (2018). Альтернатива: контрольні роботи чи тести?: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки», 101–104.

7. Шевченко, О. (2020). Інноваційні методи та сучасні інформаційні технології у навчанні української мови іноземних студентів. *Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю*, 256–258.

8. Глобіна, Л., Козуб, Г., Шевченко, О. (2017). Тестування як засіб контролю знань іноземних студентів під час відпрацювання пропущених занять. *Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні: матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар.участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ*, 93–94.

9. Шевченко, О. (2019). Педагогічні умови підготовки іноземних студентів-медиків у процесі вивчення української мови. *Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Інститут пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка*. (20) – 178–187.

10. Шевченко О. (2018). Форми контролю мовленнєвої компетентності іноземних студентів на заняттях з іноземної мови. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 12–16.

11. Шевченко, О. (2022). Щодо проблеми оцінювання іноземних здобувачів вищої освіти. *Формувальне оцінювання. Розвитку науки та техніки у сучасному світі*, ХСІІІ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 138–142.

